SUMATIF AKHIR TAHUN (SAT) KELAS 7 DAN 8
SMP KATOLIK "ST. YUSTINUS DE YACOBIS"
TAHUN AJARAN 2023 – 2024

NAMA :

KELAS :

PILIHAN GANDHA BIASA (1-10)

Pilihen salah siji jawaban sing paling bener!

WACANEN SING PATITIS WACAN ING INGISOR IKI KANGGO NJAWAB SOAL 1-5

SULING

Suling thethulitan
Awirama kuna
Alelagon kuna
Nganyut-nganyut ngelangut
Endah
Ngresepake
Nanging aku gela, aku cuwa
Wis waleh
Nikmati wirama kuna
Aku bisa nyipta
Lelagon lan wirama anyar
Manut siliring angin
Mekroking kembang
Ombaking segara
Nggawa gingsiran
Angrenggani patamanan
Ngikis pesisir, ngremuk ing karang
Ayo padha lelagon anyar
Wirama anyar
Manut siliring angin anyar

1. Miturut panggurit suling kasebut pindhane (dipadhakake) karo ….
   A. geguritan
   B. lelagon
   C. tembang
   D. crita rakyat

2. Ing pungkasanane gatra panggurit duwe karep marang pamaca arupa ….
   A. pamenging
   B. pangajak
   C. pameling
   D. panjaluk

LIVEWORKSHEETS

3. Gatra “Nggawa gingsiran” jroning geguritan kasebut karepe ….
   A. nggawa pitungkas (pesan)
   B. nyangga sanggan (beban)
   C. gawe owah-owahan
   D. ngrakit tembung

4. Tembung **angrenggani** jroning geguritan kasebut karepe ….
   A. ngebak-ngebaki
   B. ngendah-endah
   C. nyuker-nyukeri
   D. meteng-metengi

5. Jroning geguritan kasebut panggurit nandhingake antarane ….
   A. tembung karo lelarikane
   B. bata karo kekuwatane
   C. bata karo wewangunan
   D. tembung karo bata

Teks kanggo njawab soal nomer 6-10

ALASKU SING WIS ILANG

Ing ngendi alasku sing biyen eyup edhum?
Ing ngendi wit kenanga cepaka kang aganda arum?
Alasku sing dadi omahe kewan-kewan galak
Alasku sing dithukuli wit-witan mrajak
Alasku sing dadi pangayomane manuk prenjak

Samubarang kukila ana
Samubarang walang ataga
Urip Tentrem sesandhingan tan ana sing munasika
Kabeh jalma guyub sepi pamrih mring kinarya
Saiyeg saeka praya memangun raharjaning praja

Endahing alasku nalika cilikanku
Saben esuk ocehing kukila edi endah keprungu
Swaraning saut-sautan manuk tuhu
Maneka warna woh-wohan bisa dakluru
Pang-pang garing padha lugur dakluru
Cukup kanggo mangsak wibi
Parisuka aneng jiwangga gawe beninge ati

Saiki alasku kuwiwis ilang
Dadi kampung anyar lan perumahan
Dadi pabrik, ruko, mall plaza, lan perkantoran
Hawa resik lan seger wis kelangan
Angin sumilir wus gumanti polusi keluk kandharaan
Dhuh Gusti panjenengan paring pangapura
Dhumateng jalma manungsa ingkang angkara murka

Sumber: *Bunga Rampai Puisi Jawa Modern*

Tresna Sukendro, Surabaya: Pustaka Mandhiri, 2020

6. Irah-irahan geguritan ing dhuwur yaiku …
   A. Alasku sing Isih ijo
   B. Alas sing Wing Ilang
   C. Alasku kang Sumimpen
   D. Alasku sing Tansah Dakjaga

LIVEWORKSHEETS

7. Geguritan ing dhuwur iku dumadi … pada.
   A. 3
   B. 4
   C. 5
   D. 6

8. Tembung eyub edhum ing geguritan kasebut kalebu tembung ….
   A. saroja
   B. entar
   C. garba
   D. dasanama

9. Tembung **wibi** ing pada katelu geguritan kasebut tegese ….
   A. bapak
   B. ibu
   C. simbah
   D. budhe

10. Sing diluru penulis ing pada katelu geguritan kasebut yaiku ....
   A. woh-wohan
   B. pang garing
   C. woh-wohan lan pang garing
   D. godhong-godhongan lan woh-wohan

Soal Njodhokake (11-14)

Jodokna karo pratelan pranyataan sing cocog!

11. Jodhokna struktur fisik geguritan ing ngisor iki karo andharaning sisih tengene!

a. Pamilihing tembung	⬭	⬭ 1. Kanggo nambah wiramane lan kaendahane geguritan.
b. Penganggone majas	⬭	⬭ 2. Tembung sing dipilih padhet, mentes, lan mantesi
c. Penganggone wirama	⬭	⬭ 3. Kanggo menehi pangangen-angene saka panggurit.

12. Jodhokna struktur batine geguritan ing ngisor iki karo katerangan ing sisih tengene!

a. tema	✸	✸ 1. Sikape panggurit marang para pamaca.
b. nada	✸	✸ 2. Bakune gagasan jroning geguritan.
c. Citraan	✸	✸ 3. Tembung sing tegese ora salugune.
d. pesen moral	✸	✸ 4. Gegambarane pancadriya jroning geguritan.
e. tembung entar	✸	✸ 5. Piwulang kang kinandhut jroning geguritan

LIVEWORKSHEETS

Gatekna pithilan geguritan ing ngisor iki kanggo njawab soal nomer 13-14!

Urip iku Urup
Dening: H. Untoro

Uripe manungsa kadya cakra mangilingan
Ana bungah ana susah
Ana padhang ana peteng
Kabeh wis ginaris mring Hyang Widi
Ora bisa endha ora bisa suwala
Lamun takdhir pan wus teka

Estu wus tinitah
Lamun isih urip kudu obah
Sing sugih kudu loman dana sih
Yen kesrakat sing bisa kuwat mlarat
Aja amung ngumbar sesambat

13. Jodhokna tembung-tembung jroning geguritan karo tegese sing ana ing sisih tengene!

a. kadya			1. sarwa rekasa
b. ginaris			2. kaya
c. suwala			3. seneng menehi
d. loman			4. ditakdirake
e. kesrakat			5. selak/nampik

14. Jodhokna bab-bab sing kudu digatekake jroning nulis geguritan karo andharan ing sisih tengene!

a. diksi			1. pangangen-angen
b. imajinasi			2. gaya bahasa
c. majas			3. pilihane tembung
d. ritmik			4. tegese tetembungan
e. makna sematik			5. tibane swara

PILIHAN GANDHA KOMPLEKS (15-17)

Pilihen jawaban sing bener! (Oleh luwih seka siji.)

Teks kanggo soal nomer 15-17

Yen sliramu rumangsa dadi wong Jawa
Geneya akeh sing wani
Mring pituture wong tuwa
Tumindak ora tata nerak angering budaya
Degsiya, adigang, adigung, adiguna

LIVEWORKSHEETS

15. Isi kang kinandhut jroning geguritan ing dhwur yaiku ….
    A. Wong Jawa akeh sing mbantah marangpituture wong tuwa
    B. Wong Jawa isih padha tetep nguri-uri marang budaya Jawa
    C. Wong Jawa tumindake nerak marang angger ugering budaya
    D. Wong Jawa akeh sing awatak degsiya, adigang, adigung, adiguna

16. Pesen moral kang kinandhut jroning geguritan ing dhuwur yaiku ….
    A. Wong Jwa kuwi kudu tansah mituhu mring pituture wong tuwa.
    B. Jejering wong Jawa kudu tumindak adigang, adigung,lan adiguna.
    C. Dadi wong Jawa iku aja nganti nerak mring angger ugering budaya.
    D. Sabisa-bisane singkirana watak degsiya,adigang, adigung, adiguna.

17. Unen-unen “adigang, adigung, adiguna” tegese ….
    A. Wong kang ngendel-ngendelake kesugihane.
    B. Wong kang ngendel-ngendelake kepinterane.
    C. Wong kang ngendel-ngendelake kekuwatane.
    D. Wong kang ngendel-ngendelake keluhurane.

PILIHAN GANDHA BIASA (18-27)

Wacanen kang premati tembang macapat “kinanthi” ing ngisor iki kanggo njawab soal nomer 18-23!

(1) Dadiya laku rineku
Cegah dhahar lawan guling
Lan aja kasukan-sukan
Anganggoa sawatawis
Ala watake wong suka
Suda prayitnaning batin

(2) Yen wis tinitah wong agung
Aja sira gunggung dhiri
Aja raket lan wong ala
Kang ala lakurineki
Nora wurung ajak-ajak
Satemah anenulari

(3) Nadyan asor wijilipun
Yen kalakuwane becik
Utawa sugih carita
Carita kang dadi mijil
Iku pantes raketana
Darapon mundhak kang budi

Sumber: Serat Wulangreh, anggitanipun: Sinuhun Pakubwana IV

18. Tembang Kinanthi kasebut karipta dening ….
    A. Mr. yasadipura
    B. Sinuhun Pakubwana IV
    C. Mr. Susanto Tirtoprojo
    D. Nayaka Lelana

19. “Cegah dhahar lawan guling” ing pada kapisan tembang kasebut tegese ….
    A. ngurangi mangan lan turu
    B. ngurangiurip foya-foya
    C. ngurangi urip seneng
    D. ngurangi watak angkara murka

LIVEWORKSHEETS

20. “Ala watake wong suka suda prayitnaning batin” tegese ukara kasebut yaiku ….
    A. wong urip sepisan kudu seneng-seneng
    B. wong urip prihatin lumrahe waspada
    C. wong urip iku antarane seneng lan susah kudu seimbang
    D. wong sing uripe mung seneng-seneng lumrahe kurang waspada

21. Tegese “wong agung” ing pada kapindho tembang kinanthi ing dhuwur tegese ….
    A. wong mlarat
    B. wong kang uripe cukup
    C. wong sugih
    D. wong gedhe utawa pejabat

22. Pada katelu saka tembang kasebut wose/isine yaiku ….
    A. Senadyan wong cilik, yen tumindake becik iku pantes disrawungi.
    B. Nyuda mangan, turu, lan urip kepenak kang bisa nyuda kaprayitnan.
    C. Yen wis dadi wong gedhe (pejabat) aja sombong lan raket karo wong ala.
    D. Kumpula karo wong sing luhur bebudene, awit bisa nular ing tumindakmu.

23. Tembang “Kinanthi” kasebut paugeran guru wilangan lan guru lagune ….
    A. 12i, 6a,8i, 8a, 8i
    B. 8i, 8i, 8e, 8a, 7a, 8u
    C. 8u, 8i, 8a, 8i, 8a, 8i
    D. 12u, 6a, 8i, 12a, 9a, 9i

Gatekna wacan ing ngisor iki kanggo soal nomer 24 – 26

Nalika Majapahit ngalami kemunduran, ing pereenging Gunung Bromo ana sawijining pawongan kang lagi mbobot. Sawise tekan titi wancine nglairake, lair bayi wadon kang lucu lan ayu. Miturut critane, bayi iku minangka titisane Dewi, mulane praupane katon mencorong. Anehe, nalikane lair si jabang bayi ora nangis kaya bayi-bayi liyane. Dheweke mung anteng wae, mulane dheweke banjur dijenengke Rara Anteng. Ora adoh seka omahe Rara Anteng, ana garwane pandhitakang uga nglairakebayi lanang kang ngganteng. Nalika lair bayi iku nangise banter banget, tangane olehe nggegem rosa banget, lan olehe mancal uga kuwat banget, mulane banjur dijenengake Jaka Seger. Cocog karo awake sing katon seger.

24. Teks wacan ing ndhuwur yen dideleng saka teks mujudake perangan ….
    A. Orientasi
    B. Komplikasi
    C. Klimas
    D. Resolusi

25. Sing dadi temane teks ing dhuwur yaiku ….
    A. Kraton Majahit saiki ketoke wis ngalami kemunduran.
    B. Ing perenge Gunung Bromo akeh wong sing padha mbobot.
    C. Laire bayi loro lanang wadon ora padha wewatakane.
    D. Pakulinan sing dialami Masyarakat Bromo nalika nglairake.

26. Pranyatan ing ngisor iki sing mbedakake laire Rara Anteng lan Jaka Seger yaiku ….
    A. Rara Anteng dilairake saka lingkungan kraton, nanging Jaka Seger dilairake saka keluwarga masyrakat biasa.
    B. Rara Anteng nalika lair ora nangis kaya bayi liyane, Jaka Seger olehe nangis banter banget.
    C. Jaka Seger lair ing lingkungan kraton, Rara Anteng ing masyrakat keluwarga biasa.
    D. Jaka Seger nalika lair ora nangis, Rara Anteng olehe nangis banter banget

LIVEWORKSHEETS

Gatekna wacan ing ngisor iki kanggo njawab soal nomer 27.

Rara Anteng lan keluwargane katon seneng banget nyumurupi raseksa iku lunga ninggalake desa kono. Ora watara suwe, Rara Anteng banjur rabi lan klakon dadi jodhone. Desa panggonan Rara Anteng lan Jaka Seger banjur dijenengake desa Tengger, mujudake gabungan saka jeneng Rara Aneng lan Jaka Seger. Kekarone padha urip guyub, rukun,lan ayem tentrem.

27. Teks wacan ing dhuwur yen dideleng saka strukture teks mujudake perangan ….
    A. orientasi
    B. komplikasi
    C. klimaks
    D. resolusi

SOAL PILIHAN GANDHA KOMPLEKS (nomer 28-31)

Pilihen jawaban sing bener! Pilihan jawaban sing bener oleh luwih saka siji.

Gatekna wacan ing ngisor iki!

Dina iku uga pas srengenge angslup, raseksa iku mulai tumandang gawe. Dheweke ngeruk gunung Bromo kanthi nggunakake bathok sing gedhe banget. Sewengi muput raseksa iku tumandang gawe terus-terusan kaya ora duwe kesel. Karan kekuwatan lan kasektene, segara sing dijaluk Rara Anteng wis meh dadi.

Rara Anteng sing tansah ngawas-awasi saka kadohan sajak kuwatir. “Tibake raseksa iku bener-bener sekti. Segarane wis meh rampung . adhuh, cara kepriye ya sung kudu daklakoni?” rara Anteng bingung golek rekadaya kanggo nggagalake apa sing ditindakake raseksa iku. Dheweke banjur semedi, amrih oleh pepadhang lan bisa nemokake cara kanggo nggagalake kekarepane raseksa mau.

28. Pratelan ing ngisor iki sing cocog karo isine teks crita rayat ing dhuwur, yaiku ….
    A. Raseksa sing tumandang gawe kuwi tujuane nuruti apa sing dadi panjaluke Rara Anteng.
    B. Rara Anteng rumangsa kuwatir menawa raseksa iku bisa minangkani apa sing dadi panjaluke.
    C. Rara Anteng rumangsa seneng atine jalaran apa sing dadi panjaluke mesthi bakal keturutan.
    D. Rara Anteng semedi golek cara kpriye supaya raseksa iku olehe tumandang gawe ora kasil.

Gatekna wacan ing ngisor iki kanggo soal nomer 29-31!

Endang Retnowati iku putrane Pabu Barwijaya ing Majapahit. Kajaba ayu rupane, tangkepe uga grapyak semanak marang sapa wae. Babar pisan ora mbeda-mbedakake drajat lan pangkat. Akeh nom-noman kang kesengsem karo Endang Retnowati. Ora sthithik para Pangeran lan putra ratu sing kepengin ngepek putri Majahit mau minangka garwa. Ewadene ora ana siji wae sing bisa ngrebut atine Endang Retnowati.

“Putraku Endang Retnowati, Sliramu wis diwasa. Wis wayahe kagungan garwa. Nanging, geneya nganti saiki atimu isih tinutup kanggo Priya?” ngendikane Prabu Brawijaya marang Endang Retnowati.

“Nyuwun duka Kanjeng Rama. Kula dereng badhe emah-emah menawi dereng kasembadan gegayuhan kula,” ature Endng retnowati kanthi kurmat.

“Sing dadi gegayuhanmu iku apa, Ngger?”

“Kula kepengin gesang wonte ing laladan ingkang sepi. Kula kepengin sinau bab agami, Kanjeng Rama.”

“Yen mung kepenngin sinau bab agama, ora perlu ndadak mapan ing laladan kang mencil. Ing sanjerone kraton kene wae, sliramu uga bisa nyinau Kitab Suci,” ngendikane Sang Prabu kanthi sareh. “Ngene ya ngger, luwih becik sliramu tetep manggon ing kraton. Rama bakal nggolekake guru agama sing paling becik..”

29. Paraga lan wewatakan sing dituduhake jroning wacan ing dhuwur, yaiku ….
    A. Prabu Brawijaya watake kereng, wicaksana, lan mbeda-mbedakake marang sapa wae.
    B. Prabu Brawijaya watake adil, wicaksana, tanggung jawab,sarta tresna marang putrane.
    C. Endang Retnowati watake ngalem, skarepe dhewe, yen duwe kekarepan kudu kelakon.
    D. Endang Renowati watake grapyak, semanak, lan ora mbeda-mbedakake marang sapa wae.

LIVEWORKSHEETS

30. Pesen moral kang kinandhut jroning teks crita rakyat ing dhuwur, yaiku ….
    A. Jejer dadi wong tuwa kuwi kudu bisa ngrenahake marang putra-putrane.
    B. Senajan dadi wong agung nanging aja nganti ngendelake kaluhurane.
    C. Jejere wong tuwo kuwi kudu mbudidaya kepriye amrih putrane kasil.
    D. Yen wis dadi wong ngaluhur aja nganti srawung karo wong asor.

Gatekna wacan ing ngisor iki kanggo njawab soal nomer 31.

Sunan Bonang olehe tindak menyang Demak nganti pirang-pirang minggu, keara pirang-pirang wulan. Nanging nalika kondur ing Tengah alas panjenengane isih nemoni Brandhal Lokajaya lungguh sedheku ing pinggir kali papane biyen. Sunan Bonang saiki pirsa,, menawa dheweke manungsa pilihan, lan wis kebukak atine. Wiwit wektu iku Brandhal Lokajaya diangkat dadi muride Sunan Bonang. Ing tembe sawise dadi mubalegh asmane kondhang kanthi sesebutan SunanKalijaga.

31. Isi kang kinandhut dening teks crita ing dhuwur yaiku ….
    A. Brandhal Lokajaya mujudake pawongan sing tumindake ora kena ditiru dening sapa wae.
    B. Brandhal Lokajaya bener-bener wis mertobat lan kepengin dadi muride Sunan Bonang.
    C. Brandhal Lokajaya kuwi pancen bener-bener manungsa pilihan kang wis kebukak atine.
    D. Barndhal lokajaya ing tembe mburine asmane kondhang kanthi sesebutan Sunan kalijaga.

SOAL NJODHOKAKE (nomer 32-34)

Jodhokna karo pratelan/pranyatan sing cocog.

Gatekna wacan ing ngisor iki.

"Pasrahna Kabeh Donya brana sing kokgawa!" panggetake Brandhal Lokajaya marang Sunan Bonang sere. "Hem…, aku dalah panderekku ora nggawa bandha Donya apa-apa," wangsulane Sunan Bonang karo ayem. Minangka wali kang pinunjul panjenengane wis pirsa menawa kang ana ngarepe iku Brandhal Lokajaya, manungsa pilihan kang durung kabukak atine.

"Yen pengin bandha Donya, kae lho jupuken!" Sunan Bonang nuding marang arahe who kolang-kaling. Sanalika who kolang-kaling sadhompol sing dituding malih dadi emas gumebyar. Gerombolane Brandhal Lokajaya sanalika gumun pating dlongop. Who kolang-kaling diundhuh nganti entek gusis. Nanging eloke, berenng tekan ngarepe Sunan Bonang, who ema siku mbalik dadi kolang-kaling biasa kaya sakawit. Nguningani kahanan iku, sanalika Brandhal Lokajaya dheprok sumungkem.

"Keparenga kula dados murid panjenengan, Kanjeng sunan," ature Brandhal Lokajaya marang Sunan Bonang. "Menawa kowe kepengin dadi muridku, , tetepa lungguh ing kono. Antinen aku nganti bali saka Demak," dhawuhe Sunan Bonang. Bebarengan karo murid-moride panjenengan banjur nerusake laku.

32. Jodhokna isi kang kinandhut saben-saben paragraf!3

a. Brandhal Lokajaya rumangsa nggumun marang kaelokan sing mentas wae diweruhi.	1. Paragraf 1
b. Brandhal Lokajaya kepengin dadi muride Sunan Bonang	2. Paragraph 2
c. Brandhal Lokajaya ngrampog marang Sunan Bonang lan murid-muride	3. Paragraf 3

LIVEWORKSHEETS

33. Jodhokna jinis unggah-ungguh basa sing digunakake jroning wacan!

a. "Keparenga kula dados murid panjenengan, Kanjeng Sunan."
b. Bebarengan karo murid-muride panjenengane banjur nerusake laku.
c. "Yen pengin bandha donya, kae lo jupuken!"
d. Brandhal Lokajaya ngantos pinten-pinten dinten boten wangsul.

1. Basa ngoko lugu
2. Basa ngoko alus
3. Basa krama lugu
4. Basa krama alus

34. Jodhokna wewangunane ukara ing ngisor iki!

a. Ature Brandhal Lokajaya marang Sunan Bonang, "Keparenga kula dados murid penjenengan, Kanjeng Sunan."
b. Sunan Bonang ngutus Brandhal Lokajaya, supaya tetep manggon ing pinggir kali kono ngenteni rawuhe Sunan Bonang saka Demak.
c. Sunan Bonang ngutus Brandhal Lokajaya.
d. Minangka wali kang pinunjul panjenengane wis pirsa menawa kang ana ngarepe iku Brandhal Lokajaya, manungsa pilihan kang durung kabukak atine.

1. Ukara lamba
2. Ukara camboran
3. Ukara langsung
4. Ukara ora langsung

PILIHAN GANDHA BIASA (35-40)

Gatekna wacan ing ngisor iki kanggo njawab soal nomer 35-40.

Ing Pedhukuhan Tarub, urip sawijining randha kang aran Mbok Randha Tarub tilas garwane Ki Ageng Tarub. Dheweke urip ijenan jalaran tinilar bojo tanpa anak kang njalari nelangsane. Ing sawijining wengi ngepasi malem Jemuwah Kliwon, Mbok Randha Tarub sengaja ziarah ing makame Ki Ageng, ngiras turu ing makam kono muane nggawa bantal lan klasa. Eloke lelakon, bareng parak esuk Mbok Randha Tarub kaget lan gumun dene ing cedhake anggone turu ana bayi lanang nangis cengar-cenger. Bayi enggal digawa mulih, diedusi lan didulang degan kemlamut. Sawetara dina Mbok Randha malah metu banyu susune, mula bayi lanang tur bagus iku gelis gedhe. Bayi lanang iku dijenengi Jaka Tarub. Mbok Randha Tarub anggone nggulawenthah Jaka Tarub ngalah-ngalahi anake dhewe. …

Sumber: *Cerita Rakyat dari Tanah Jawa*, Tresna Sukendro, Pustaka Mandiri,2020.

LIVEWORKSHEETS

35. Manut teks crita rakyat ing dhuwur, asmane garwane Mbok Randha Tarub yaiku ….
    A. Ki Ageng Sela
    B. Ki Ageng Tarub
    C. Ki Ageng Mangir
    D. Ki Ageng Pemanahan

36. Sing njalari Mbok Randha Tarub nelangsa uripe yaiku amarga ….
    A. kakehan anak
    B. ora duwe anak
    C. garwane wis ninggal
    D. tinlar bojo tanpa anak

37. Ing sawijining wengi ngepasi malem… Mbok Randha Tarub ziarah lan turu ing kuburan Ki Ageng.
    A. Jemuwah Legi
    B. Jemuwah Wage
    C. Jemuwah Kliwon
    D. Jemuwah Pon

38. Sing ditemokake Mbok randha Tarub nalika tangi sawise sewengi turu ing kuburane Ki Ageng yaiku ….
    A. bayi lanang
    B. bayi wadon
    C. bayi estri
    D. bayi bajang

39. Bayi mau banjur digawa mulih, diedusi lan didulang ….
    A. bubur ayam
    B. bubur sumsum
    C. degan kemlamut
    D. degan cemukil

40. Tegese tembung nggulawenthah ing teks crita rakyat yaiku ….
    A. milara
    B. ngelus-elus
    C. nggondheli
    D. ngopeni

"JUJUR IKU MUJUR"

LIVEWORKSHEETS